

Capgirem l'energia: fem comunitats energètiques!

written by Pep Puig i Boix | 4 d'abril de 2022

D'on sorgeix la idea de comunitat d'energia?

«Energia comunitària» es refereix a les persones d'una comunitat que cooperen en temes energètics. L'energia comunitària és un concepte ampli, pot referir-se a campanyes de canvi col·lectiu de subministrador, inversions col·lectives en plaques solars, però també a la propietat d'una empresa subministradora d'energia, o fins i tot a una xarxa de distribució. Algunes persones treballen juntes de manera informal, mentre que altres creen persones jurídiques (cooperatives, empreses d'interès comunitari, associacions i entitats sense ànim de lucre, etc.). Segons l'activitat, l'energia comunitària pot adoptar diferents formes.

Per què comunitats d'energies renovables?

Els mercats de l'electricitat estan regulats a escala europea i la seva operativa es basa en l'assignació de preus en funció dels costos marginals. Avui, donada la situació del mercat majorista espanyol, constatem la volatilitat dels preus del kWh generat. L'única manera que tenen els usuaris de l'electricitat de minorar l'impacte que causa la volatilitat del mercat, es deixar de ser consumidors passius de l'energia elèctrica i convertir-se en generadors i usuaris actius. I una forma de fer-ho és mitjançant les comunitats d'energia, avui perfectament reconegudes en l'àmbit europeu.

Les Comunitats d'energies renovables en

la legislació comunitària europea

L'estratègia energètica de la Unió Europea, reflex dels Acords de París, va quedar ben definida en la Comunicació de la Comissió Europea, de 25 de febrer de 2015, «Una Estratègia Marc per una Unió de l'Energia resilient amb una política climàtica prospectiva». S'hi estableix la visió d'una "Unió de l'Energia centrada en els ciutadans, en què aquests assumeixin la transició energètica, aprofitin les noves tecnologies per reduir les seves factures i participin activament en el mercat, i en la qual es protegeixi els consumidors vulnerables."

Aquesta estratègia es va concretar amb el *Clean energy for all Europeans package*, que va ser adoptat el 2019. Aquest paquet consta de quatre directives que fan referència a les característiques dels edificis, l'energia renovable, l'eficiència energètica i el disseny del mercat elèctric. A més hi ha una regulació de governança.

La Directiva (EU) 2018/2001 del Parlament i del Consell, d'11 de desembre de 2018, relativa al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables, en l'Article 2 defineix les Comunitats d'energies renovables com una entitat jurídica: a) que, d'acord amb el dret nacional aplicable, es basi en la participació oberta i voluntària, sigui autònoma i estigui efectivament controlada per socis o membres que estan situats a les proximitats dels projectes d'energies renovables que siguin propietat de la dita entitat jurídica i que aquesta hagi desenvolupat; b) els socis o membres dels quals siguin persones físiques, pimes o autoritats locals, inclosos els municipis; c) la finalitat primordial dels quals sigui proporcionar beneficis ambientals, econòmics o socials als seus socis o membres o a les zones locals on opera, en lloc de guanys financers.

I a l'Article 22 diu: "els estats membres garantiran que les Comunitats d'energies renovables tinguin dret a: a) produir,

usar, emmagatzemar i vendre energies renovables, en particular mitjançant contractes de compra d'electricitat renovable; b) compartir, en el si de la comunitat d'energies renovables, l'energia renovable que produeixin les unitats de producció propietat d'aquesta comunitat d'energies renovables, a condició de complir els altres requisits establerts en el present article i a reserva de mantenir els drets i obligacions dels membres de la comunitat d'energies renovables en tant que usuaris; c) accedir a tots els mercats de l'energia adequats tant directament com mitjançant agregació de manera no discriminatòria.”

Què és una Comunitat d'energies renovables?

És una Comunitat formada per veïns i veïnes del mateix edifici o barri, tot i que també poden ser de qualsevol espai, amb l'objectiu de generar conjuntament energia a través de fonts renovables i usar-la directament per satisfer les pròpies necessitats energètiques, de manera individual o comunitària.

Tipus de comunitats d'energies renovables?

Hi pot haver diverses formes de comunitat d'energies renovables:

- Els membres de la comunitat viuen en el mateix edifici on es produeix l'energia que usen directament.
- Els membres de la comunitat tenen la instal·lació de generació en un altre edifici, diferent del d'on viuen.
- Els membres de la comunitat tenen la instal·lació de generació en un espai no edificat, allunyat del lloc on viuen.

En la legislació espanyola, tot i que defineix les «Comunidades de energía renovable» d'idèntica manera (RDL

23/2020, Art. 4) com ho fa la Directiva europea, de fet, en la realitat hi ha limitacions (RD 244/2019, Art. 3.g i Art. 3.m):

– Segons l'Art. 3.m) es considera que hi ha autoconsum col·lectiu quan un subjecte consumidor pertany a un grup de diversos consumidors que s'alimenten, de manera acordada, d'energia elèctrica provinent d'instal·lacions de producció properes a les de consum i associades a aquestes darreres.

– Segons l'Art. 3.g) s'entén per instal·lació de producció propera a les de consum i que hi està associada, "aquella instal·lació de producció o generació destinada a generar energia elèctrica per subministrar un o més usuaris acollits a qualsevol de les modalitats d'autoconsum que es compleixi alguna de les condicions següents:

- i. Estiguin connectades a la xarxa interior dels usuaris associats o hi estiguin unides per mitjà de línies directes.
- ii. Estiguin connectades a qualsevol de les xarxes de baixa tensió derivada del mateix centre de transformació.
- iii. Es trobin connectats, tant la generació com els usos, en baixa tensió i a una distància entre uns i altres inferior a 500 metres. A aquest efecte es tindrà en consideració la distància entre els equips de mesura en la projecció ortogonal en planta.
- iv. Estiguin ubicats, tant la generació com els usos, en una mateixa referència cadastral segons els primers 14 dígitos o, si escau, segons el que estableix la disposició addicional vintena del Reial decret 413/2014, de 6 de juny, pel qual es regula l'activitat de producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables, de cogeneració i de residus.»

De fet, la legislació europea, d'obligat compliment, deixa la porta molt oberta a l'hora de considerar què és una comunitat

d'energies renovables. I, ja avui, a diversos països d'Europa, existeixen fins i tot comunitats d'energies renovables virtuals (agrupacions de persones, que viuen en diferents indrets allunyats uns dels altres, i que comparteixen l'electricitat generada en una instal·lació de generació allunyada dels llocs on viuen).

A Catalunya, l'ANC ([Taula social](#) i [Sectorial e3 – ecologia, energia i entorn](#)) ha fet possible l'edició en català –[Energia comunitària: una guia pràctica per recuperar el poder en l'energia](#)– de la publicació de REScoop, [Community Energy: A practical guide to reclaiming power](#).